

M U N I
P E D

Didaktika odborných předmětů

Nikola Straková

Didaktika

- Pedagogická disciplína/ věda
- Předmět zkoumání = vyučovací proces/výuka
 - Činnost učitele = vyučování
 - Činnost žáka = učení se
- Teorie vzdělávání a vyučování

„Proč je potřebná výuka?“

„Co si mají žáci ve škole osvojit? Co si mají odnést do života?“

„Jak mají učitelé vyučovat? Jak se mají žáci učit?“

Druhy didaktik

- Všeobecná/obecná didaktika
 - Vyučovací proces všeobecně, bez ohledu na konkrétní vyučovací předměty
 - Všeobecná věda o vyučovacím procesu
- Oborové didaktiky
 - Zkoumání vyučovacího procesu v určitých skupinách příbuzných vyučovacích předmětů
 - Např.: didaktika technických předmětů, didaktika ekonomických předmětů, didaktika praktického vyučování, didaktika obchodu a služeb, ...
- Předmětové didaktiky
 - Zkoumání vyučovacího procesu v jednotlivých vyučovacích předmětech
 - Např.: didaktika matematiky, zeměpisu, ...

Didaktika = věda

– Předmět zkoumání = vyučovací proces

- Vyučovací proces/výuka = cílevědomí, postupný, systematicky organizovaný proces vzájemně podmíněných činností učitele (vyučování) a žáka (učení se), který je zaměřený na vzdělávání, výchovu a všestranný rozvoj osobnosti žáka, tzn. na dosažení stanovených cílů.

Vzdělávání = osvojování si vědomostí, dovedností a návyků

Výchova = formování mravních, pracovních, estetických, ekologických, etických, hygienických představ, postojů, přesvědčení v duchu ideálů humanity a demokracie

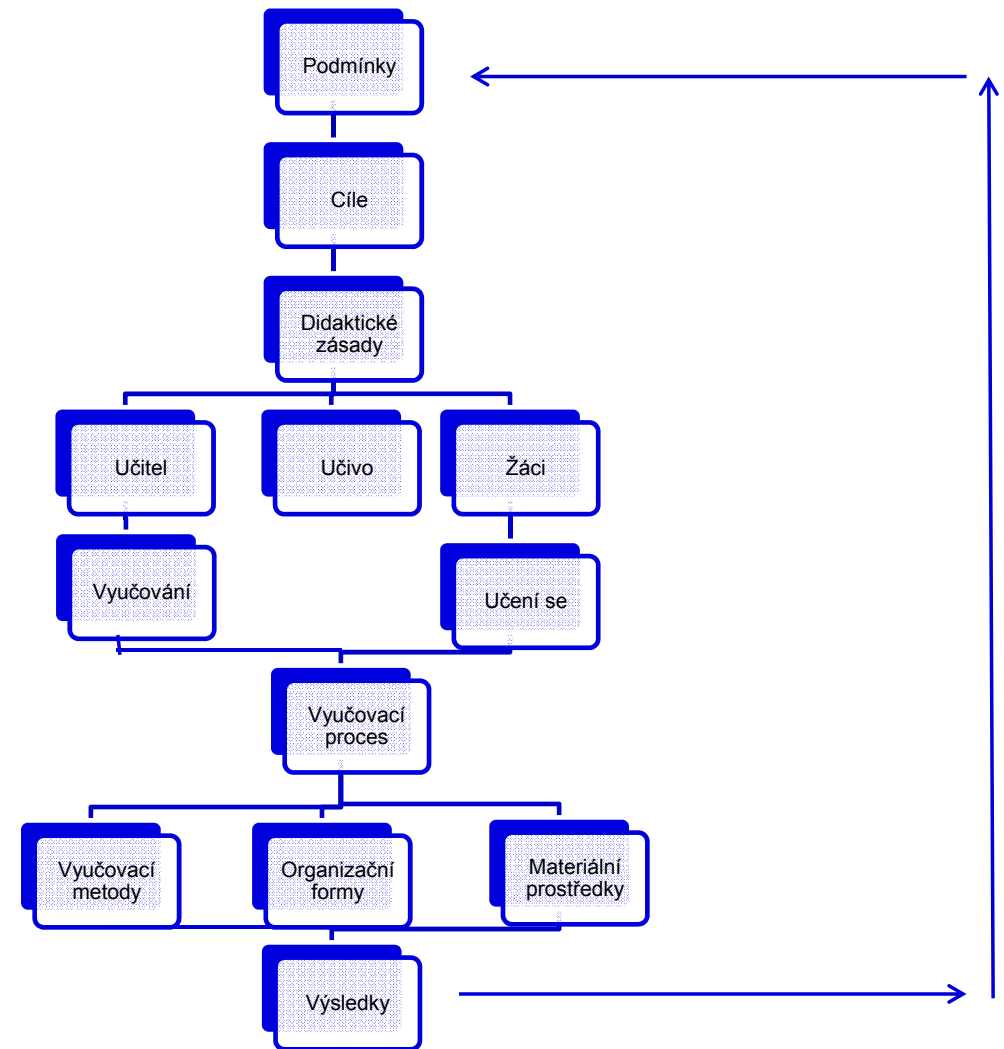
Všestranný rozvoj = cílevědomý a systematický rozvoj motivace k stálému sebezdokonalování, hledání smyslu života, rozvoj poznávacích zájmů a potřeb žáků, rozvoj poznávacích/tvořivých schopností, rozvoj schopnosti racionálně se učit a pružně se přizpůsobovat měnícím se podmínkám života

– Vlastní systém

– Vlastní metodologii

System didaktiky

- tvoří ho souhrn prvků, kt. vytváření vyučovací proces

Typy vyučovacího procesu

1. Dogmatický

- Školství ve středověku
- Seznámení žáky s učivem bez vysvětlování
- Učení se nazpaměť a reprodukování naučených znalostí

2. Výkladovo-ilustrativní

- Dominuje na našich školách v současnosti
- Nevyhovuje požadavkům současnosti a budoucnosti
- Učitel: vysvětluje, povídá, ukazuje, dokazuje, diktuje, cvičí, ptá se, požaduje, zkouší, hodnotí
- Žák: pozorně poslouchá, pozoruje, pamatuje si, vykonává, odpovídá, chápe, samostatně myslí
- Když žák nedělá co má, učitel ho nutí (známky)

3. Moderní

Moderní typ vyučovacího procesu

„Vědomosti a dovednosti žáků mají být výsledkem jejich vlastního přemýšlení, jejich vlastní aktivní činnosti řízené učitelem.“

- *Nejcennější jsou ty poznatky, které získá žák svou vlastní činností.*
- *Nejlepší způsob jak se učit, je něco dělat, nejhorší způsob jak učit ostatní je výklad.*
- *Pověz mi to a já to zapomenu, ukaž mi to a já si to zapamatuju, nech mě to udělat a já to pochopím.*
- **Žák má být při výuce motivovaný a aktivní**

Zásady humanisticky orientovaného vyučovacího procesu

- Podporování sebedůvěry žáka
- Respektování jedinečnosti žáka
- Upřednostňování pozitivní motivace
- Stimulace k tvořivosti, cílevědomosti a samostatnosti
- Tolerování odlišných názorů, přesvědčení a postojů
- Kultivace sociálních vztahů
- Spolupráce učitele a žáka
- Emocionalizace vyučování

Moderní koncepce vyučovacího procesu

- Kooperativní vyučování
- Problémové vyučování
- **Projektové vyučování**
- Systém dokonalého osvojování učiva (mastery learning)
- Globální výchova
- Konstruktivismus
- Autentické vyučování
- Činnostní vyučování
- Modulárně-kreditový systém výuky
- Otevřené, distanční a pružné vzdělávání
- Elektronické vzdělávání (e-learning)
- Mozkovo-kompatibilní učení (bran-based learning)